

SKRIV UT OCH SPARA

Växtakuten - börja här

En kontrollordning för växter som plötsligt ser annorlunda ut. Målet är att undvika fel åtgärd, inte att gissa en snabb diagnos.

FEM MINUTER INNAN DU GÖR NÅGOT

- 1 Fotografera hela växten och närbild på symtomet i dagsljus.
- 2 Identifiera växten mot etikett eller Plantor.se-profil. Artspecifika råd kräver rätt växt.
- 3 Isolera växten om du ser nät, små djur, klibb eller bomullslika samlingar.
- 4 Kontrollera rotzon, avrinning och miljö innan du vattnar, gödslar eller planterar om.
- 5 Välj högst en första åtgärd. Skriv ned den och kontrollera igen dag 3 och dag 7.

KONTROLLERA

- ☐ Var på växten började förändringen?
- ☐ Är vävnaden torr, mjuk, klibbig eller belagd?
- ☐ Hur känns rotzonen på rätt djup?
- ☐ Finns fungerande dränering eller stabil vattenmiljö?
- ☐ Vad ändrades precis innan symtomet?
- ☐ Syns något på bladundersidor, bladveck eller fäste?

STOPP - GÖR INTE DETTA

- Vattna enbart för att bladen hänger.
- Gödsla en gul eller stressad växt på chans.
- Plantera om utan att först kontrollera rötterna.
- Spraya en oidentifierad behandling.
- Ändra jord, ljus, vatten och näring samtidigt.
- Använd kemikalier nära mat, terrariedjur eller akvariedjur utan säkerhetsbedömning.

SÄKERHET FÖR MÄNNISKOR OCH DJUR

Kontrollera alltid växtprofilens separata säkerhetsstatus. Vid misstänkt tillbud med människa: använd Giftinformationscentralens aktuella råd. Vid symptom hos djur: kontakta veterinär. Växtakuten ersätter inte medicinsk eller veterinär bedömning.

VÄLJ DET TYDLIGASTE SYMTOMET

Sex vägar in i felsökningen

Ett symptom kan ha flera orsaker. Använd rutorna som kontrollspår och markera bara det du faktiskt har sett.

1

Gula eller bleka delar

Kontrollera gamla eller nya blad, rotzon, ljusminskning, kyla och skadedjur.

Stopp: gödsla inte innan jord, rötter och ljus är kontrollerade.

2

Bruna spetsar eller kanter

Kontrollera uttorkning, torr varm luft, salter, drag och stark sol.

Stopp: håll inte jorden extra blöt för att höja luftfuktigheten.

3

Hänger eller kollapsar

Kontrollera om rotzonen är torr eller blöt. Båda kan ge slokning.

Stopp: vattna inte innan fukten är kontrollerad på djupet.

4

Fläckar eller beläggning

Kontrollera om fläcken växer, är våt, har gul kant, följer ljussidan eller kan torkas bort.

Stopp: håll växten avskild om mönstret sprids.

5

Små djur, nät eller kladd

Kontrollera bladundersidor, veck, stjälkar och jordyta med förstöringsglas.

Stopp: isolera först och identifiera fyndet före behandling.

6

Växer inte eller ser svag ut

Kontrollera årstid, ljus, rotsystem, substrat och om arten är naturligt långsam.

Stopp: extra vatten eller gödning ersätter inte brist på ljus.

VÄLJ RÄTT MILJÖSPÅR

Samma symptom betyder inte samma kontroll

Plantor.se omfattar vanliga krukväxter, ätbara växter, terrarieväxter och akvarieväxter. Börja i rätt miljö.

HEM OCH KÖK

Krukväxter, basilika och kattegräs

- ☐ Känn i rotzonen, inte bara på jordytan.
- ☐ Kontrollera dräneringshål, fat och ytterkruka.
- ☐ Jämför ljus, drag, temperatur och senaste flytt.
- ☐ För ätbara växter: använd bara material och behandlingar avsedda för ätliga grödor.

Stoppregel: Kassera kattegräs vid mögel, dålig lukt eller slemmig bas.

TERRARIUM

Neoregelia och fittonia

- ☐ Kontrollera både rotzon och luftfuktighet.
- ☐ Bedöm kondens, stillastående luft och lokal uttorkning.
- ☐ För neoregelia: kontrollera rosettvatten och att basen inte är tätpackad.
- ☐ Låt alltid djurets artspecifika klimatkrav styra.

Stoppregel: Använd inte bekämpningsmedel med djur i miljön utan veterinär och produktspecifik bedömning.

AKVARIUM

Dvärganubias och javamossa

- ☐ Kontrollera vattenvärden, temperatur, flöde och ljusperiod.
- ☐ För dvärganubias: rhizomet ska vara synligt ovanför bottenmaterialet.
- ☐ För javamossa: kontrollera täthet, detritus och genomströmning.
- ☐ Ändra en vatten- eller ljusvariabel i taget och följ nya skott.

Stoppregel: Använd inte algmedel eller annan kemisk behandling utan bedömning för akvariets djur.

EN ÄNDRING I TAGET

Dag 0, dag 3 och dag 7

Gammal skadad vävnad blir normalt inte frisk igen. Följ därför spridning och ny tillväxt med samma kontroll varje gång.

DAG 0

Dokumentera och gör en första säker åtgärd

- ☐ Fotografera helhet och detalj.
- ☐ Skriv ned jord- eller vattenstatus.
- ☐ Välj en enda åtgärd.
- ☐ Anteckna vad du medvetet inte ändrar.

DAG 3

Kontrollera om skadan fortsätter

- ☐ Ta foto från samma vinkel.
- ☐ Markera om fler blad eller delar påverkas.
- ☐ Kontrollera samma rotzon eller vattenvärde.
- ☐ Gör ingen ny ändring om läget är stabilt.

DAG 7

Bedöm stabilitet och ny tillväxt

- ☐ Jämför nya blad, skott eller rhizom.
- ☐ Bedöm om spridningen har stannat.
- ☐ Fortsätt stabilt eller sök artspecifik hjälp.
- ☐ Börja om från kontrollordningen om ett nytt symtom tillkommit.

NÄR SKA DU TA HJÄLP?

- Växten fortsätter snabbt att försämrans trots att uppenbara miljöfel är rättade.
- Rötter, rhizom eller växtbas är mjuka, mörka och luktar illa.
- Fläckar sprids till flera växter eller ett skadedjur kan inte identifieras.
- Terrarie- eller akvariedjur kan påverkas av en planerad behandling.
- Människor eller djur kan ha ätit av en växt med osäker eller giftig status.

STARTA DEN INTERAKTIVA VÄXTAKUTEN

Skanna koden eller öppna plantor.se/vaxtakuten. Välj bland sajtens 20 växter, ett av sex symtom och få en växtspecifik plan. Inga bilder laddas upp och inget konto krävs.

Källgrund: Plantor.se:s växtprofiler; UC IPM Houseplant Problems; University of Minnesota Extension om inomhusväxter, ljus och skadedjur; artspecifika källor på respektive profil.